

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Lantråd

Katrín Sjögren

Föredragande

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist

Justerat

Omedelbart

Nr 81

Arbets- och näringsministeriets begäran om utlåtande
om utkast till regeringens proposition till riksdagen med
förslag till lag om tryggnad av försörjningsberedskapen
och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om
ändring av lagen om skyddsupplag

ÅLR 2025/4390

231 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge utlåtande enligt bilaga.

Hänvisning
VN/25055/2023

Arbets- och näringsministeriet
kirjaamo@tem.fi

Kontaktperson
Jurist Camilla Hägglund-Palmqvist

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om ändring av lagen om skyddsupplag

Ålands landskapsregering har beretts tillfälle att inkomma med utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om ändring av lagen om skyddsupplag.

I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen. Dessutom föreslås det att 1992 års lag om tryggande av försörjningsberedskapen upphävs och att 1982 års lag om skyddsupplag ändras.

Propositionen syftar till att omvandla Försörjningsberedskapscentralen till ett ämbetsverk, vilket bättre anses svara mot kraven i den förändrade säkerhetspolitiska situationen och tydliggör dess myndighetsställning. Förslaget innebär att Försörjningsberedskapscentralens uppgifter preciseras på lagnivå för att uppfylla grundlagens krav, att förvaltningsmodellen anpassas till statens ämbetsverksmodell samt att anställningarna övergår från arbetsavtals- till tjänsteförhållanden.

Styrningen stärks genom en horisontell styrgrupp med representation från flera ministerier. Finansieringen föreslås ske delvis via statsbudgeten och delvis via försörjningsberedskapsavgiften för att trygga tillräckliga resurser för både centralen och försörjningsberedskapsfonden.

Regleringen av statens säkerhetsupplag förtydligas genom fastställda rutiner för inrättande och ibruktagande samt nya bestämmelser om produktions- och kapacitetsreserveringar. Ändringar i lagen om skyddsupplag är huvudsakligen tekniska. Samarbetsmodellen mellan offentlig sektor, näringsliv och organisationer bibehålls.

Förslaget avses träda i kraft under år 2026.

Landskapsregeringens utlåtande

Landskapsregeringen har inte tagit del av hela förslaget på svenska utan endast ingressen, punkt 2.4 Ålands ställning, detaljmotiveringen samt lagtexten har översatts till svenska vilket gör att det är över femtio sidor som landskapsregeringen inte kan ta del av. Enligt 38 § självstyrelselagen för Åland ska skriftväxling mellan statliga myndigheter och landskapsregeringen ske på svenska.

Om ett lagstiftningsärende inte är av särskild betydelse för Åland, men det ansvariga ministeriet anser att det vill informera landskapsregeringen om ärendet eller bereda landskapsregeringen tillfälle att yttra sig får informationen ges med en tillräcklig sammanfattning på svenska av de huvudsakliga lagförslagen och paragraffförslagen på svenska, vilka samtliga exempelvis kan ingå i ett betänkande som i övrigt publicerats enbart på finska. Landskapsregeringen anser dock att detta utkast är av särskild betydelse och således borde det ha översatts i sin helhet. Landskapsregeringen yttrar sig således enbart över den information som finns på svenska.

Lagstiftningsbehörigheten:

Enligt 27 § 34 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om beredskap inför undantagsförhållanden. Enligt 30 § i självstyrelselagen ankommer förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet på riksmyndigheterna och enligt 23 § självstyrelselagen ankommer förvaltningen i angelägenheter som faller inom lagtingets lagstiftningsbehörighet på motsvarande sätt landskapets myndigheter.

Beredskap under normalförhållanden såsom i störningssituationer faller under åländsk lagstiftningsbehörighet då landskapet har lagstiftningsbehörighet rörande stora delar av de områden som är centrala då det gäller beredskap såsom näringsverksamhet, hälso- och sjukvård, undervisning, socialvård, allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, radio- och TV, el-, vatten-, livsmedels- och bränsleförsörjning samt trafik, vägar och sjötransporter inom Åland (18 § 6, 12, 13, 14, 20, 21 och 22 punkterna i självstyrelselagen). Försörjningsberedskapen för Åland faller således delvis inom landskapets och delvis inom rikets lagstiftningsbehörighet. Ansvar för försörjningsberedskapen avgörs av situationen och om den aktuella sektorn enligt självstyrelselagen för Åland hör till landskapets lagstiftningsbehörighet eller till rikets.

Genom republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (FFS 900/2000) har en överenskommelseförordning ingåtts för att reglera förvaltningsuppgifter och hantera behörighetsfrågor inför undantagsförhållanden. Överenskommelseförordningen reglerar endast frågor som hör till rikets lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet.

Enligt 1 § i överenskommelseförordningen ska de förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i förordningen. För de uppgifter som avses i förordningen finns en samrådsdelegation för beredskapsärenden som leds av landshövdingen och lantrådet. En av samrådsdelegationens uppgifter är enligt förordningens 4 § 5 punkt att i samråd med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsupplagringen.

Övriga synpunkter:

Landskapsregeringen instämmer huvudsakligen med beskrivningen av Ålands ställning men framhåller följande.

Av lagförslaget framgår att man i större utsträckning inför begreppet försörjningsberedskap under störningssituationer och inte endast fokuserar undantagsförhållanden. Till denna del påpekas att störningssituationer under normalförhållanden tillhör Ålands lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet vilket bör korrigeras i utkastet.

Åland har idag en plats i försörjningsberedskapsrådet och landskapsregeringen utgår från att landskapsregeringen även fortsättningsvis har en plats i motsvarande organisation för samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv och organisationer.

I övrigt önskar landskapsregeringen framhålla att samarbetet med Försörjningsberedskapscentralen är ett av landskapsregeringens mest aktiva och välfungerande. Landskapsregeringen utgår ifrån att de nu föreslagna ändringarna inte kommer att påverka det utmärkta samarbetet och möjligheten att även i fortsättningen utveckla försörjningsberedskapen på Åland.

Till övriga delar har landskapsregeringen inga anmärkningar mot utkastet till propositionen och finner inte heller några bestämmelser som skulle stå i strid med självstyrelselagen eller landskapslagstiftning.

Lantråd

Katrin Sjögren

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist